

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Læreren – rollen og utdanningen

Hanna Marit Jahr

Hovedgrep

En ny lærerutdanning som er tilpasset skolen og samfunnets behov.

- *Spesialisering:* To likeverdige grunnskoleutdanninger, en for 1.-7. trinn og en for 5.-10. trinn.
- *Lærerrollen:* Nytt og utvidet pedagogikkfag og bedre praksis
- *Veiledning:* Praksissjokket skal motvirkes ved at alle nye lærere sikres oppfølging

Hvorfor ny lærermelding?

1. Grunnskolens utfordringer
 - Elevenes svake kunnskaper i sentrale fag
 - Lærernes kompetanse
 - Rekruttere og beholde lærere
2. Lærerutdanningens utfordringer
 - Store kvalitetsforskjeller mellom institusjonene
 - En lite krevende utdanning
 - Stort frafall

Lærerrollen

1. *Læreren i møtet med elevene*
 - Skolens verdigrunnlag
 - Læreren faglige og didaktiske kompetanse
 - Ulike krav på ulike trinn og i ulike fag
 - Læreren som tydelig leder
2. *Læreren som del av et profesjonelt fellesskap*
 - Læreren som del av et team
 - Læreren som deltaker i en kontinuerlig utvikling av skolen
3. *Læreren i møte med foreldre og andre aktører rundt skolen*

Lærerrollen: Ulike kompetanser

- Fag og grunnleggende ferdigheter
- Skolens formål og samfunnsmandat
- Etisk bevissthet i tråd med skolens verdigrunnlag
- Pedagogikk og fagdidaktikk
- Ledelse av læringsprosesser
- Samarbeid og kommunikasjon
- Endring og utvikling

Ny teknologi

- Dagens lærerstudenter har gode forutsetninger for å manøvrere i mediesamfunnet.
- De må få kunnskap om hvordan ny teknologi kan brukes i opplæringen.
- Lærerutdanningsinstitusjonene må ta inn overs seg den informasjonsteknologiske utviklingen og bidra til studentenes forståelse og bruk av denne.

Bruk av digitale verktøy

- Elevene skal kunne bruke digitale verktøy i alle fag.
- Læreren må kunne vurdere relevansen av og ta i bruk ulike medier i arbeidet med elevenes læring.
- Det innebærer også å kunne sette seg inn i etiske og juridiske problemstillinger.

Skjerpede krav til undervisningskompetanse

- Forslag om å endre opplæringsloven – fra krav for tilsetning til krav for undervisning
- Forslag om å sette krav til fagkompetanse også på barnetrinnet i norsk og matematikk
- Forslag om fagkompetanse i andre fag på ungdomstrinnet

Ny lærerutdanning - lengde

- Grunnskolelærerutdanningen blir fortsatt fire-årig
- De neste årene må kvaliteten i den fireårige utdanningen heves
- Personalets forskningskompetanse må bygges opp
- Det er en målsetting at det innen 2014 skal tilbys 800 nye studieplasser på masternivå for lærere for grunnskolen

Pedagogikk og elevkunnskap

- Dagens pedagogikkfag skal fornyes, utvides fra 30 til 60 studiepoeng og gis nytt navn
- Det nye faget skal ha tre hovedfunksjoner
 - gi en lærerfaglig plattform
 - gi metodisk kompetanse
 - gi relasjonell og sosial kompetanse
- Faget skal fortsatt ivareta det vitenskapelige grunnlaget for lærerutdanningen

Grunnleggende ferdigheter

- Grunnleggende ferdigheter slik disse er beskrevet i Kunnskapsløftet, skal inngå i lærerutdanningene
- Opplæring i grunnleggende ferdigheter skal være knyttet til de enkelte fag.
- Et overordnet ansvar for at dette ivaretas, legges til faget pedagogikk og elevkunnskap
- Det forutsettes kjennskap til muligheter for å variere arbeidsmåter gjennom god medie- og IKT-bruk

En todelt lærerutdanning

- Lærerutdanning for trinn 1 – 7
 - normalt minst fire undervisningsfag på minst 30 studiepoeng (1/2 år)
 - ett fag skal ha 60 studiepoeng (ett år)
 - norsk og matematikk skal være obligatoriske fag
- Lærerutdanningen 5 – 10
 - normalt tre undervisningsfag, hvert på 60 studiepoeng
 - ingen fag er obligatoriske
 - mulighet til å velge spesialisering innenfor et område

Utredningsutvalg for masterutdanning

Det nedsettes et utvalg som skal vurdere :

- en masterutdanning tilpasset grunnskolens behov og ny lærerutdanning
- samarbeid mellom institusjonene
- utfordringer for de minste høyskolene
- om og eventuelt når det er hensiktsmessig med full overgang til masterutdanning.

En mer krevende utdanning

- Tydeligere krav til studentene
- Etablere et pilotprosjekt med sentre for fremragende undervisning i lærerutdanningen
- Nasjonal sammenlikning av karakterdata og kartlegging av bruk av ekstern sensur
- Fortsette arbeidet med å utvikle god statistikk
- Opprettholder inntakskravene

Praksisopplæring

- Etablere et system for kvalitetssikring av praksisskole, praksislærere og av praksisopplæringen
- Obligatorisk opplæring av praksislærere
- Obligatoriske partnerskapsavtaler mellom utdanningsinstitusjonene og skoleeier
- Gi føringer for bedre integrering av fag og praksis

Styrket forskningsforankring

- Nasjonal forskerskole for lærerutdannere
- Institusjonene må arbeid med
 - organisering av FOU-virksomheten
 - prioritering av forskningsområder
 - involvering av studentene i FOU-arbeidet

Klar nasjonal styring

- Etablere en følgegruppe for innføring av reformen
- Dimensjonere lærerutdanningen i samsvar med behov på ulike trinn og fag
- Forskriftsfeste rammeplan med klare krav til læringsutbytte
- Utvikle indikatorer
- Stimulere samarbeid og arbeidsdeling mellom institusjonene

Mangel på lærere

Beregninger utført av SSB viser at det kan bli mangel på lærere framover. Anslag på underdekning av grunnskolelærere i 2020:

- Demografialternativ - 13 600
- Mellomalternativ: - 16 000

For å møte framtidig lærermangel

- Flere må søke og fullføre utdannelsen
- Lærerfracfallet må ned
- Lærere som i dag jobber i andre yrker må tilbake til skolen

Rekruttering av lærere på sikt

Utdanningens og yrkets status er viktig

- Rekrutteringskampanje – GNIST
- 180 nye plasser i praktisk-pedagogisk utdanning (PPU)
- Flere mastertilbud (800 i 2014)
- Opprusting av høyskoler og universiteter
- Avskrivning av studielån
- Lærerne skal brukes til undervisning
- Andre yrkesgrupper inn i skolen

Overgang fra utdanning til yrket

- Avtale mellom Kunnskapsdepartementet og KS om å tilby veiledning til alle nyutdannede lærere fra skoleåret 2010-2011.
- I 2009 doubles tildelingen til "Veiledning av nyutdannede lærere" til 33 mill kroner.
- Sertifisering av nyutdannede lærere skal utredes.

System for faglig påfyll

- For å få flere til å stå i jobben må vi og ta vare på lærerne utover det første året!
- For første gang får vi et varig system for etter- og videreutdanning av lærere – 400 millioner i budsjettet for 2009
- Rektorskole for å sikre god pedagogisk ledelse av skolene og oppfølging av lærerne

Flere lærere i skolen i dag

- Økte frie inntekter til kommunene, nå sist med to mrd i tiltakspakka. Dette en forutsetning, men er ikke alene tilstrekkelig.
- En milliard til tidlig innsats i norsk og matematikk og norsk for 1.-4. trinn.
- 25 000 lærere jobber i dag andre steder enn i skolen
- Nye veier inn i læreryrket
 - Lektor II
 - Trainee
- Vil vurdere å styre sterkere dersom vi ikke ser en bedring.